C/2024/6008

9.10.2024.

Ieteikumi valstu tiesām par prejudiciālā nolēmuma tiesvedības ierosināšanu

(C/2024/6008)

Pēc Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) 2024/2019 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko groza Protokolu Nr. 3 par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem ([1]), stāšanās spēkā 2024. gada 1. septembrī Tiesai un Eiropas Savienības Vispārējai tiesai ir dalīta kompetence prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā lemt par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības iestāžu, struktūru, biroju vai aģentūru pieņemto tiesību aktu spēkā esamību. Ņemot vērā šo izmaiņu būtisko tvērumu, jāatjaunina Ieteikumu valstu tiesām par prejudiciālā nolēmuma tiesvedības ierosināšanu ([2]) teksts. Tāpat kā iepriekšējās šo ieteikumu redakcijās, šajā tekstā ir atgādinātas būtiskas prejudiciālā nolēmuma tiesvedības iezīmes un apstākļi, kas valstu tiesām jāņem vērā pirms vēršanās Tiesā, kā arī sniegtas praktiskas norādes šīm tiesām ne tikai par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu formu un saturu, bet arī par iepriekšēju izvērtējumu, kas tiek veikts, kad šie lūgumi nonāk Tiesā, lai noteiktu, kurai tiesai ir kompetence tos izskatīt. Pēc šīs noteikšanas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu būtībā vienādā veidā izskata vai nu Tiesa, vai arī Vispārējā tiesa. Paturot prātā pārskatīšanas iespēju, kas veicama tikai izņēmuma kārtā, Vispārējās tiesas nolēmumi ir galīgi un tiem ir tāds pats tvērums kā Tiesas nolēmumiem.

([1]) OV L, 2024/2019, 12.8.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2019/oj.
([2]) OV C 380, 8.11.2019., 1. lpp.

Satura rādītājs

		Punkti
Ievads		1.–2.
I.	Visiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērojamie noteikumi	3.–39.
	Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu autors	3.–7.
	Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un tvērums	8.–11.
	Pienācīgais brīdis lūgt prejudiciālu nolēmumu	12.–13.
	Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu forma un saturs	14.–20.
	Personas datu aizsardzība un lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu anonimizācija	21.–22.
	Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un valsts tiesvedības materiālu nosūtīšana Tiesai	23.–24.
	Tiesas, kuras kompetencē ir lemt par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, noteikšana, ko veic Tiesa	25.–29.
	Mijiedarbība starp lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un valsts tiesvedību	30.–32.
	Tiesāšanās izdevumi un juridiskā palīdzība	33.–34.
	Tiesvedības norise Tiesā vai Vispārējā tiesā un to nolēmuma piemērošana, ko veic iesniedzējtiesa	35.–37.
	Izņēmuma iespēja Tiesai pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu	38.–39.
II.	Īpaši steidzamiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērojamie noteikumi	40.–48.
	Paātrinātās tiesvedības un steidzamības tiesvedības piemērošanas nosacījumi	41.–43.
	Pieteikums par paātrinātās tiesvedības vai steidzamības tiesvedības piemērošanu	44.–46.
	Tiesas vai Vispārējās tiesas, iesniedzējtiesas un pamatlietas pušu saziņa	47.–48.
Pielikums – Būtiskie lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu elementi		

Ievads

1. Līguma par Eiropas Savienību (turpmāk tekstā – "LES") 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – "LESD") 267. pantā paredzētais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir fundamentāls Eiropas Savienības tiesību mehānisms. Tā mērķis ir nodrošināt šo tiesību vienveidīgu interpretāciju un piemērošanu Savienībā, piedāvājot dalībvalstu tiesām instrumentu, kas tām ļauj vērsties Eiropas Savienības Tiesā prejudiciālā kārtā ar jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības iestāžu, struktūru, biroju vai aģentūru pieņemto tiesību aktu spēkā esamību; jāatzīmē, ka, lai gan visi lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniedzami Tiesā (turpmāk tekstā – "Tiesa"), atbildi uz valstu tiesu uzdotajiem jautājumiem atkarībā no lūguma priekšmeta sniegs vai nu Tiesa, vai arī Vispārējā tiesa.

2. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedība balstās uz ciešu sadarbību starp Tiesu vai Vispārējo tiesu, no vienas puses, un dalībvalstu tiesām, no otras puses. Lai nodrošinātu pilnīgu šīs tiesvedības efektivitāti, ir lietderīgi atgādināt tās būtiskās iezīmes un sniegt zināmus precizējumus, lai izskaidrotu Tiesas Reglamenta un Vispārējās tiesas Reglamenta normas, kas būtībā formulētas identiski, par tostarp lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu autoru, priekšmetu un tvērumu, kā arī šāda lūguma formu un saturu. Šos precizējumus, kas attiecas uz visiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu (I), papildina noteikumi par īpaši steidzamiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu (II) un pielikums, kurā kopsavilkuma veidā norādīti visi lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iekļaujamie elementi.

I. **Visiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērojamie noteikumi**

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu autors

3. Tiesas un Vispārējās tiesas kompetence prejudiciālā kārtā lemt par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību ir īstenojama vienīgi pēc valstu tiesu iniciatīvas, neatkarīgi no tā, vai pamatlietas puses ir vai nav paudušas vēlmi par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanu. Proti, tā kā valsts tiesai, kura izskata strīdu, ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, tikai minētās tiesas kompetencē, ņemot vērā katras lietas īpatnības, ir novērtēt gan lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieciešamību, lai tā spētu pieņemt nolēmumu, gan tās uzdoto jautājumu nozīmīgumu.

4. "Tiesas" statuss tiek interpretēts kā autonoms Savienības tiesību jēdziens, ņemot vērā vairāku faktoru kopumu, piemēram, to, vai iestāde, kas iesniegusi lūgumu, ir izveidota ar tiesību aktu, vai tā ir pastāvīga, vai tās jurisdikcijai ir obligāts raksturs, vai process tajā ir balstīts uz sacīkstes principu, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī vai tā ir neatkarīga.

5. Tātad dalībvalstu tiesas var vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja tās uzskata, ka Tiesas vai Vispārējās tiesas nolēmums par jautājumu, kas saistīts ar Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, ir vajadzīgs, lai tās varētu taisīt spriedumu (skat. LESD 267. panta otro daļu). Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu var izrādīties īpaši lietderīgs, ja tiesvedībā valsts tiesā rodas jauns interpretācijas jautājums, kas no vispārējo interešu viedokļa ir svarīgs vienveidīgai Savienības tiesību piemērošanai, vai ja šķiet, ka pastāvošā judikatūra nesniedz nepieciešamo skaidrību līdz tam nepieredzētā tiesiskā vai faktiskā situācijā.

6. Tomēr, ja jautājums rodas lietā, ko izskata tiesa, kuras nolēmumus nevar pārsūdzēt tiesā atbilstoši valsts tiesību normām, tai ir pienākums iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (skat. LESD 267. panta trešo daļu), izņemot gadījumus, kad attiecīgajā jomā jau ir iedibināta judikatūra vai arī nepastāv saprātīgas šaubas par to, kā pareizi interpretēt attiecīgo tiesību normu.

7. No pastāvīgās judikatūras turklāt izriet, ka, lai gan valstu tiesām ir iespēja noraidīt tajās izvirzītos pamatus par Savienības iestādes, struktūras, biroja vai aģentūras pieņemta tiesību akta spēkā neesamību, tomēr vienīgi Savienības tiesa ir tiesīga pasludināt šādu tiesību aktu par spēkā neesošu. Ja dalībvalsts tiesai ir šaubas par šāda tiesību akta spēkā esamību, tai jāiesniedz lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, norādot šādu šaubu iemeslus. Atkarībā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmeta Tiesai vai Vispārējai tiesai pēc tam būs jālemj par šo jautājumu (skat. 25.–29. punktu).

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un tvērums

8. Lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu jābūt par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, nevis par valsts tiesību normu interpretāciju vai faktu jautājumiem, kas radušies pamatlietas ietvaros.

9. Tiesa vai Vispārējā tiesa par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu var lemt tikai tad, ja pamatlietā ir piemērojamas Savienības tiesības. Šajā ziņā iesniedzējtiesai ir jāizklāsta visi nozīmīgie faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas vedina to uzskatīt, ka lietā ir piemērojamas Savienības tiesību normas.

10. Saistībā ar lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuri attiecas uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartas interpretāciju, jāatgādina, ka atbilstoši tās 51. panta 1. punktam Hartas noteikumi attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Lai gan šādas īstenošanas gadījumi var būt atšķirīgi, tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ir skaidri un nepārprotami jāizriet, ka papildus Hartai pamatlietā ir piemērojama vēl kāda cita Savienības tiesību norma. Tā kā Savienības tiesas kompetencē nav lemt par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, iesniedzējtiesas eventuāli norādītie Hartas noteikumi paši par sevi nevar pamatot šādu kompetenci.

11. Visbeidzot, lai gan nolēmuma pieņemšanas nolūkā Tiesa un Vispārējā tiesa noteikti ņem vērā pamatlietas tiesiskos un faktiskos apstākļus, kā tos definējusi iesniedzējtiesa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, tās pašas nepiemēro Savienības tiesības šajā strīdā. Lemjot par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību, Tiesa un Vispārējā tiesa cenšas sniegt pamatlietas atrisināšanai lietderīgu atbildi, tomēr tieši iesniedzējtiesai no šīs atbildes jāizdara konkrēti secinājumi, ja nepieciešams, atstājot nepiemērotu valsts tiesību normu, kas atzīta par nesaderīgu ar Savienības tiesībām.

Pienācīgais brīdis lūgt prejudiciālu nolēmumu

12. Valsts tiesa var iesniegt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tiklīdz tā konstatē, ka sprieduma taisīšanai tai ir nepieciešams nolēmums par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību. Proti, tieši šī tiesa vislabāk var novērtēt, kurā valsts tiesvedības stadijā jāiesniedz šis lūgums.

13. Tomēr iesniedzējtiesai lēmums lūgt prejudiciālu nolēmumu jāpieņem tādā tiesvedības stadijā, kad tā spēj pietiekami precīzi definēt lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus, kā arī tiesību jautājumus, kas šajā lietā rodas, jo tiesvedība Tiesā vai Vispārējā tiesā noritēs uz minētā lūguma pamata un Tiesas vai Vispārējās tiesas rīcībā jābūt visiem elementiem, kas tām ļauj gan pārbaudīt savu kompetenci atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem, gan, ja tās konstatē kompetences esamību, sniegt lietderīgu atbildi uz šiem jautājumiem. Pareizas tiesas spriešanas interesēs tāpat var izrādīties lietderīgi, lai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tiktu iesniegts pēc tam, kad puses, ievērojot sacīkstes principu, ir varējušas izteikties.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu forma un saturs

14. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu var būt ikvienā formā, kādu pieļauj valsts tiesības, taču jāpatur prātā, ka šis lūgums būs pamats tiesvedībai Tiesā vai Vispārējā tiesā un ka tas tiek izsniegts visām Protokola par Eiropas Savienības Tiesas statūtiem (turpmāk tekstā – "Statūti") 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām, tostarp visām dalībvalstīm, lai saņemtu to iespējamos apsvērumus. Tā kā lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tāpēc jātulko visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās, iesniedzējtiesas sagatavotajai redakcijai tātad jābūt vienkāršai, skaidrai un precīzai, bez liekiem elementiem. Pieredze rāda, ka desmit lappuses bieži vien ir pietiekamas, lai adekvāti izklāstītu ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saistītos tiesiskos un faktiskos apstākļus, kā arī vēršanās Tiesā iemeslus.

15. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturs vienādi ir noteikts Tiesas Reglamenta 94. pantā un Vispārējās tiesas Reglamenta 199. pantā un kopsavilkuma veidā uzskaitīts šā dokumenta pielikumā. Papildus prejudiciālo jautājumu tekstam lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu jāiekļauj:

— pamatlietas priekšmeta, kā arī faktu, kuriem ir nozīme un kurus ir konstatējusi iesniedzējtiesa, kopsavilkums vai vismaz to faktu izklāsts, uz kuriem ir balstīti prejudiciālie jautājumi;

— to valsts tiesību normu saturs, kas varētu būt piemērojamas attiecīgajā lietā, un attiecīgā gadījumā atbilstošā valsts judikatūra, kā arī

— to iemeslu izklāsts, kas iesniedzējtiesai likuši šaubīties par noteiktu Savienības tiesību normu interpretāciju vai spēkā esamību, un tās konstatētā saikne starp šīm tiesību normām un pamatlietai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem.

Ja nav viena vai vairāku no iepriekš minētajiem elementiem, Tiesai vai Vispārējai tiesai, pamatojoties attiecīgi uz Tiesas Reglamenta 53. panta 2. punktu un Vispārējās tiesas Reglamenta 225. pantu, var nākties atzīt, ka to kompetencē nav lemt par uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem, vai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu noraidīt kā nepieņemamu, izdodot motivētu rīkojumu.

16. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesai jāsniedz precīzas norādes uz valsts tiesību normām, kas piemērojamas pamatlietas faktiem, kā arī Savienības tiesību normām, kuras tiek lūgts interpretēt vai kuru spēkā esamība tiek apšaubīta. Šīm norādēm pēc iespējas jāietver gan tiesību aktu, kuros iekļautas attiecīgās normas, precīzs nosaukums un pieņemšanas datums, gan atsauces uz šo tiesību aktu publikāciju. Ja iesniedzējtiesa atsaucas uz judikatūru, tā turklāt ir aicināta minēt attiecīgā nolēmuma ECLI (European Case Law Identifier) numuru.

17. Ja iesniedzējtiesa to uzskata par nepieciešamu lietas izpratnei, tā var īsumā izklāstīt pamatlietas pušu galvenos argumentus. Šajā kontekstā ir noderīgi atgādināt, ka tiek tulkots tikai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, nevis iespējamie šī lūguma pielikumi.

18. Iesniedzējtiesa var arī īsumā norādīt savu viedokli par atbildi, kas būtu sniedzama uz prejudiciālajiem jautājumiem. Šāda norāde ir īpaši lietderīga paātrinātā tiesvedībā vai, attiecīgā gadījumā, steidzamības tiesvedībā.

19. Visbeidzot – uzdotajiem jautājumiem jāatrodas atsevišķā un skaidri identificējamā lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu daļā, vēlams tā sākumā vai beigās. Tiem jābūt saprotamiem pašiem par sevi, bez vajadzības skatīt lūguma motīvu izklāstu.

20. Lai atvieglotu lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lasīšanu, ir būtiski, lai tas Tiesā tiktu iesniegts drukātā formā un lai iesniedzējtiesas nolēmuma lappuses un punkti būtu numurēti. Ar roku rakstītie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu netiks izskatīti.

Personas datu aizsardzība un lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu anonimizācija

21. Lai nodrošinātu personas datu optimālu aizsardzību, apstrādājot lietu Tiesā vai Vispārējā tiesā, izsniedzot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām un vēlāk visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās izplatot galīgo nolēmumu, iesniedzējtiesa, kas vienīgā pilnībā pārzina valsts tiesvedības materiālus, ir aicināta veikt lietas anonimizāciju, piemēram, lūgumā norādīto fizisko personu personvārdus aizstāt ar burtiem un aizklāt elementus, kuri varētu ļaut identificēt šīs personas. Proti, jauno informācijas un komunikāciju tehnoloģiju, it īpaši meklētājprogrammu, plašā lietojuma dēļ anonimizācija, kas veikta pēc lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izsniegšanas Statūtu 23. pantā minētajām ieinteresētajām personām un pēc paziņojuma par attiecīgo lietu publikācijas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī, faktiski var izrādīties veltīga.

22. Ja iesniedzējtiesas rīcībā ir lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu neanonimizēta versija, kas ietver pamatlietas pušu pilnus personvārdus vai nosaukumus un kontaktinformāciju, un šī lūguma anonimizēta versija, tā ir aicināta nosūtīt Tiesai abas versijas, lai atvieglotu lietas apstrādi Tiesā vai Vispārējā tiesā.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un valsts tiesvedības materiālu nosūtīšana Tiesai

23. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jādatē un jāparaksta, pēc tam jānosūta Tiesas kancelejai elektroniski vai pa pastu (Greffe de la Cour de justice, Rue du Fort Niedergrünewald, L-2925 Luxembourg). Tādu iemeslu dēļ, kas saistīti tostarp ar nepieciešamību nodrošināt ātru lietas apstrādi un optimālu saziņu ar iesniedzējtiesu, Tiesa iesaka minētajai tiesai izmantot lietojumprogrammu e-Curia. Ar kārtību, kādā īstenojama piekļuve šai lietojumprogrammai, kura ļauj procesuālos dokumentus iesniegt un izsniegt elektroniski, kā arī ar šīs lietojumprogrammas lietošanas noteikumiem var iepazīties iestādes tīmekļvietnē: CURIA – Process – Eiropas Savienības Tiesa (europa.eu). Lai atvieglotu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu apstrādi Tiesā un Vispārējā tiesā un īpaši to tulkošanu visās oficiālajās Eiropas Savienības valodās, valsts tiesas ir aicinātas – papildus lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu oriģinālversijas nosūtīšanai ar e-Curia palīdzību – nosūtīt šā lūguma versiju rediģējamā formātā uz šo adresi: editable-versions@curia.europa.eu ([3]).

24. Lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu jābūt iesniegtam kancelejā kopā ar visiem dokumentiem, kas ir būtiski un noderīgi lietas izskatīšanā Tiesā un Vispārējā tiesā, tostarp iesniedzot pamatlietas pušu un to varbūtējo pārstāvju precīzu kontaktinformāciju, kā arī pamatlietas materiālus vai to kopiju. Šie lietas materiāli (vai to kopija) – kas var tikt nosūtīti elektroniski vai pa pastu – visā tiesvedības Tiesā vai Vispārējā tiesā laikā tiks glabāti kancelejā, kur, ja vien nav iesniedzējtiesas norāžu par pretējo, ar tiem varēs iepazīties Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas.

Tiesas, kuras kompetencē ir lemt par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, noteikšana, ko veic Tiesa

25. Lai gan tiesiskās drošības un lietu izskatīšanas ātruma apsvērumu dēļ visi lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniedzami Tiesai, tomēr atbildi uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem ne vienmēr sniegs Tiesa pati. Šo atbildi sniegs vai nu Tiesa, vai Vispārējā tiesa atkarībā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmeta.

26. Proti, kā izriet no Statūtu 50.b panta pirmās daļas, Vispārējās tiesas kompetencē ir izskatīt un izlemt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas iesniegti saskaņā ar LESD 267. pantu un kas attiecas tikai uz vienu vai vairākām šādām īpašām jomām:

— kopējā pievienotās vērtības nodokļa sistēma;

— akcīzes nodokļi;

— Muitas kodekss;

— preču tarifa klasifikācija kombinētajā nomenklatūrā;

— kompensācija un atbalsts pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu, transporta pakalpojumu atcelšanu vai kavēšanos;

— siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma.

Šī paša panta otrajā daļā tomēr ir precizēts, ka tiek saglabāta Tiesai noteiktā jurisdikcija izskatīt un izlemt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuros rodas patstāvīgi jautājumi par primāro tiesību, starptautisko publisko tiesību, vispārējo Savienības tiesību principu vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas interpretāciju. Šā iemesla dēļ katrs Tiesai iesniegtais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek iepriekš izvērtēts saskaņā ar turpmāk aprakstīto kārtību, kas noteikta Tiesas Reglamenta 93.a pantā.

([3]) Versija rediģējamā formātā ir dokuments, kas sagatavots tādā tekstu apstrādes programmā kā *Microsoft Word*, *Open Office Writer*, *Google Docs* vai *Pages*. Proti, atšķirībā no tādas uz attēlu balstītas programmatūras kā *PDF* šis rediģējamais formāts ļauj tieši strādāt ar tekstu, lai to izmantotu lietas apstrādes ciklā, it īpaši tulkošanas posmā.

27. Ja pēc lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izvērtēšanas Tiesas priekšsēdētājs, kam palīdz priekšsēdētāja vietnieks un pirmais ģenerāladvokāts, secina, ka šis lūgums attiecas tikai uz vienu vai vairākām iepriekšējā punktā minētajām īpašajām jomām, viņš par to informē kanceleju, kas lūgumu nekavējoties pārsūta Vispārējās tiesas kancelejai. Lūgums tiks formāli reģistrēts Vispārējās tiesas kancelejā, un tiesvedība turpināsies Vispārējā tiesā atbilstoši tās reglamenta normām, kas būtībā ir identiskas Tiesas Reglamenta normām.

28. Turpretim, ja lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iepriekšēja izvērtējuma noslēgumā priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks un pirmais ģenerāladvokāts secina, ka šis lūgums, lai gan attiecas uz vienu vai vairākām īpašajām jomām, tomēr attiecas arī uz citām jomām vai izraisa patstāvīgus primāro tiesību, starptautisko publisko tiesību, vispārējo Savienības tiesību principu vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas interpretācijas jautājumus, šis lūgums nekavējoties tiek nodots Tiesas vispārējai sapulcei, kurā piedalās visi Tiesas tiesneši un ģenerāladvokāti, papildu izvērtējumam. Ja šis izvērtējums liek Tiesai secināt, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas tikai uz vienu vai vairākām Statūtu 50.b panta pirmajā daļā minētajām īpašajām jomām, Tiesas kanceleja šo lūgumu nekavējoties pārsūta Vispārējās tiesas kancelejai un tiesvedība turpinās Vispārējā tiesā atbilstoši tās reglamenta normām. Pretējā gadījumā tiesvedība turpinās Tiesā atbilstoši Tiesas Reglamenta normām. Protams, attiecīgās tiesas kanceleja nekavējoties informēs iesniedzējtiesu par šī izvērtējuma rezultātiem, un turpmāk iesniedzējtiesai būs jāsazinās tikai ar attiecīgo tiesu.

29. Ja Vispārējā tiesa konstatē, ka tās kompetencē nav izskatīt un izlemt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tā šo lūgumu nodod Tiesai, izdodot rīkojumu atbilstoši Statūtu 54. panta otrajai daļai. Saskaņā ar LESD 256. panta 3. punkta otro daļu Vispārējā tiesa jebkurā tiesvedības stadijā var arī nolemt lūgumu nodot Tiesai, ja tā uzskata, ka par šo lūgumu jāpieņem principiāls lēmums, kas varētu ietekmēt Savienības tiesību vienotību vai konsekvenci. Valsts tiesa tiek nekavējoties informēta par lūguma nodošanu.

Mijiedarbība starp lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un valsts tiesvedību

30. Lai gan iesniedzējtiesas kompetencē joprojām ir lēmumi par aizsardzības līdzekļiem, it īpaši saistībā ar tādu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurš attiecas uz spēkā esamības novērtējumu, tomēr līdz ar lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanu tiesvedība valsts tiesā ir apturama līdz brīdim, kad Tiesa vai Vispārējā tiesa pieņem nolēmumu.

31. Lai gan lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu principā turpina būt izskatāms Tiesā vai Vispārējā tiesā, iekams iesniedzējtiesa to nav atsaukusi, tomēr jāpatur prātā Tiesas un Vispārējās tiesas loma prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, proti, veicināt efektīvu tiesas spriešanu dalībvalstīs, nevis sniegt konsultatīvus viedokļus par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem. Tā kā prejudiciālā nolēmuma tiesvedības priekšnosacījums ir faktiski notiekoša tiesvedība iesniedzējtiesā, tai jāinformē Tiesa vai Vispārējā tiesa par jebkuru procesuālu notikumu, kas varētu ietekmēt tiesvedības turpināšanu tajā, it īpaši par atteikšanos no prasības, mierizlīgumu pamatlietā, kā arī par jebkādu citu notikumu, kas liktu izbeigt tiesvedību. Tāpat šai tiesai jāinformē Tiesa vai Vispārējā tiesa par nolēmumu, kas eventuāli tiek pieņemts attiecībā uz lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu pārsūdzēšanu, un sekām, ko tas rada saistībā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Lai nodrošinātu efektīvu prejudiciālā nolēmuma tiesvedības norisi, tostarp nepieļautu Tiesas vai Vispārējās tiesas laika un resursu tērēšanu lietai, kas varētu tikt atsaukta vai kam varētu zust priekšmets, šāda informācija jāpaziņo Tiesai vai Vispārējai tiesai pēc iespējas ātrāk.

32. Turklāt jāvērš valstu tiesu uzmanība uz to, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu atsaukšana var ietekmēt līdzīgu lietu izskatīšanu iesniedzējtiesā. Ja vairāku tajā izskatāmu lietu iznākums ir atkarīgs no Tiesas vai Vispārējās tiesas sniegtās atbildes uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem, šīs lietas ir lietderīgi apvienot pirms lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas, lai ļautu Tiesai vai Vispārējai tiesai atbildēt uz jautājumiem, neraugoties uz iespējamu vienas vai vairāku lietu atsaukšanu.

Tiesāšanās izdevumi un juridiskā palīdzība

33. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedība Tiesā un Vispārējā tiesā ir bez maksas, un tās nelemj par iesniedzējtiesas izskatīšanā esošās lietas pušu tiesāšanās izdevumiem. Par tiem jālemj iesniedzējtiesai pašai.

34. Ja kādas pamatlietas puses līdzekļi nav pietiekami, Tiesa vai Vispārējā tiesa var piešķirt šai pusei juridisko palīdzību, lai segtu izmaksas, tostarp pārstāvības izmaksas, kas tai rodas tiesvedībā. Tomēr šī palīdzība var tikt piešķirta vienīgi tad, ja attiecīgā puse jau nav saņēmusi palīdzību valsts līmenī vai šī palīdzība nesedz vai sedz tikai daļu no izdevumiem, kas radušies tiesvedībā Tiesā vai Vispārējā tiesā. Šī puse katrā ziņā ir aicināta nosūtīt Tiesai vai Vispārējai tiesai visu informāciju un attaisnojošus dokumentus, kas ļautu izvērtēt tās faktisko ekonomisko situāciju.

Tiesvedības norise Tiesā vai Vispārējā tiesā un to nolēmuma piemērošana, ko veic iesniedzējtiesa

35. Visā tiesvedības laikā Tiesas vai Vispārējās tiesas kanceleja sazinās ar iesniedzējtiesu, kurai tā nosūta visu procesuālo dokumentu kopijas, kā arī attiecīgā gadījumā lūgumus par precizējumiem vai skaidrojumiem, kuri uzskatīti par nepieciešamiem, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz šīs tiesas uzdotajiem jautājumiem.

36. Tiesvedības, kas principā ietver rakstveida daļu un mutvārdu daļu, nobeigumā Tiesa vai Vispārējā tiesa ar spriedumu lemj par iesniedzējtiesas uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem. Tomēr noteiktos gadījumos Tiesa un Vispārējā tiesa var lemt par šiem jautājumiem, nesākot rakstveida daļu un pat nelūdzot Statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas sniegt rakstveida apsvērumus. Tā tas ir tostarp gadījumā, kad uzdotais prejudiciālais jautājums ir identisks kādam jautājumam, par kuru Tiesa vai Vispārējā tiesa jau ir pieņēmusi nolēmumu, kad atbilde uz šādu jautājumu var tikt skaidri izsecināta no judikatūras vai kad par to nerodas nekādas saprātīgas šaubas. Šādos gadījumos Tiesa vai Vispārējā tiesa, pamatojoties uz sava reglamenta attiecīgi 99. pantu vai 226. pantu, ātri lemj par uzdoto jautājumu, izdodot motivētu rīkojumu, kuram ir tāds pats tvērums un saistošais spēks kā spriedumam.

37. Pēc sprieduma pasludināšanas vai rīkojuma, ar kuru tiek pabeigta tiesvedība, parakstīšanas attiecīgās tiesas kanceleja nosūta galīgo nolēmumu iesniedzējtiesai. Atšķirībā no Tiesas spriedumiem un rīkojumiem Vispārējās tiesas spriedumi un rīkojumi stājas spēkā atbilstoši Statūtu 62.b panta otrajā daļā paredzētajiem nosacījumiem. Iesniedzējtiesa tiek lūgta informēt Tiesu vai attiecīgā gadījumā Vispārējo tiesu par šā nolēmuma piemērošanu pamatlietā. Iesniedzējtiesa tiek aicināta nosūtīt savu galīgo nolēmumu, skaidri norādot Tiesā vai Vispārējā tiesā izskatītās lietas numuru, uz šo adresi: Follow-up-DDP@curia.europa.eu.

Izņēmuma iespēja Tiesai pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu

38. Kā izriet no LESD 256. panta 3. punkta trešās daļas, nolēmumus, ko Vispārējā tiesa pieņem par prejudiciālajiem jautājumiem, izņēmuma kārtā, ievērojot Statūtos paredzētos nosacījumus un ierobežojumus, var pārskatīt Tiesa, ja ir nopietni apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence. Statūtu 62. panta otrajā daļā šajā ziņā ir precizēts, ka šādā gadījumā ierosinājums pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu Tiesas pirmajam ģenerāladvokātam jāiesniedz viena mēneša laikā pēc šī nolēmuma pieņemšanas un ka viena mēneša laikā pēc tam, kad saņemts pirmā ģenerāladvokāta ierosinājums, Tiesai jāizskata šis ierosinājums un attiecīgi jāizlemj, vai Vispārējās tiesas nolēmumu pārskatīs vai ne. Šīs tiesību normas lasot kopā ar Statūtu 62.b panta otro daļu, secināms, ka tātad Vispārējās tiesas nolēmums kļūst galīgs tikai tad, kad beidzas iepriekš minētie termiņi, vai – ja tiek faktiski uzsākta pārskatīšanas tiesvedība – tās noslēgumā; šīs tiesvedības norises kārtība ir izklāstīta Tiesas Reglamenta 194. un 195. pantā.

39. Tomēr, tā kā pārskatīšanas tiesvedībai jābūt izņēmuma raksturam, ir svarīgi, lai iesniedzējtiesa pēc iespējas ātrāk tiktu informēta, vai ir vai nav iesniegts ierosinājums pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu. Tāpēc Tiesas Reglamenta 193.a pantā ir paredzēts, ka iesniedzējtiesa tiek nekavējoties informēta par to, ka nav iesniegts ierosinājums par pārskatīšanu, jo šis fakts Vispārējās tiesas nolēmumu padara galīgu. Pretējā gadījumā šai tiesai būs jāgaida Tiesas lēmums attiecībā uz pirmā ģenerāladvokāta ierosinājumu un – ja šis ierosinājums tiks apmierināts – pārskatīšanas tiesvedības iznākums, lai noskaidrotu, vai Tiesa apstiprinās Vispārējās tiesas nolēmumu vai tomēr secinās, ka tas apdraud Savienības tiesību vienotību vai konsekvenci, un šādā gadījumā Tiesas atbilde uz pārskatīšanai pakļautajiem jautājumiem aizstās Vispārējās tiesas atbildi.

II. **Īpaši steidzamiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērojamie noteikumi**

40. Saskaņā ar Statūtu 23.a pantā, kā arī Tiesas Reglamenta 105.–114. pantā un Vispārējās tiesas Reglamenta 237. pantā paredzētajiem nosacījumiem lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu zināmos apstākļos var tikt piemērota paātrinātā tiesvedība vai steidzamības tiesvedība. Par šo tiesvedības veidu piemērošanu lemj attiecīgi Tiesa vai Vispārējā tiesa pēc atsevišķa iesniedzējtiesas pienācīgi motivēta lūguma, kurā izklāstīti tiesiskie vai faktiskie apstākļi, kas pamato šīs tiesvedības (šo tiesvedību) piemērošanu, vai – izņēmuma kārtā – pēc savas ierosmes, ja to šķietami nosaka lietas raksturs vai apstākļi.

Paātrinātās tiesvedības un steidzamības tiesvedības piemērošanas nosacījumi

41. Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 105. pantu un Vispārējās tiesas Reglamenta 237. pantu lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja lietas raksturs prasa to izskatīt īsā termiņā, var tikt piemērota paātrinātā tiesvedība, kurā paredzētas atkāpes no šo reglamentu normām. Tā kā šis tiesvedības veids nosaka būtiskus ierobežojumus visiem tiesvedības dalībniekiem, tostarp visām dalībvalstīm, kam rakstveida vai mutvārdu apsvērumi jāsniedz termiņos, kuri ir daudz īsāki nekā parastie termiņi, tās piemērošana būtu jālūdz tikai tad, ja īpaši apstākļi rada steidzamības situāciju, kas pamato nepieciešamību Tiesai vai Vispārējai tiesai ātri atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem. Tā tas tostarp var būt gadījumā, ja pastāv liels un nepastarpināts risks sabiedrības veselībai vai videi, ko varētu palīdzēt novērst ātrs Tiesas vai Vispārējās tiesas lēmums, vai ja kādi īpaši apstākļi liek ļoti ātri novērst neskaidrības par fundamentāliem valsts konstitucionālo tiesību un Savienības tiesību jautājumiem. Turpretim atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai apstākļi, ka nolēmums, kas iesniedzējtiesai jāpieņem pēc prejudiciālo jautājumu uzdošanas Tiesai, potenciāli varētu skart ļoti daudzas personas vai tiesiskās situācijas, ka pastāv būtiski ekonomiski izaicinājumi vai ka iesniedzējtiesai ir pienākums lemt ātri, paši par sevi nav uzskatāmi par izņēmuma apstākļiem, kas varētu attaisnot paātrinātās tiesvedības piemērošanu.

42. Šis konstatējums vēl jo vairāk attiecas uz Tiesas Reglamenta 107. pantā paredzēto steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību. Šī tiesvedība, kas piemērojama tikai Tiesā un tikai jomās, uz kurām attiecas LESD trešās daļas V sadaļa par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, nosaka vēl stingrākus ierobežojumus iesaistītajām personām, jo tajā ir ierobežots to lietas dalībnieku skaits, kas var iesniegt rakstveida apsvērumus, un ārkārtas steidzamības gadījumā pastāv iespēja vispār atteikties no tiesvedības Tiesā rakstveida daļas. Līdz ar to šīs tiesvedības piemērošana būtu jālūdz tikai apstākļos, kad pilnīgi noteikti ir nepieciešams, lai Tiesa ļoti ātri pieņemtu lēmumu par iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem.

43. Lai arī šeit nav iespējams izsmeļoši uzskaitīt šādus apstākļus – it īpaši tāpēc, ka brīvības, drošības un tiesiskuma telpu reglamentējošās Savienības tiesību normas mainās un attīstās –, valsts tiesa pieteikumu par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu varētu plānot iesniegt, piemēram, LESD 267. panta ceturtajā daļā minētajā gadījumā, kad persona ir apcietināta vai tai ir atņemta brīvība, ja atbilde uz uzdoto jautājumu ir noteicoša, lai izvērtētu šīs personas tiesisko stāvokli, vai strīdā par vecāku varu vai mazgadīgu bērnu aizgādību, jo tostarp pamatlietas iznākums ir atkarīgs no atbildes uz prejudiciālo jautājumu un parastās tiesvedības piemērošana varētu nopietni vai pat neatgriezeniski kaitēt attiecībām starp bērnu un viņa vecākiem vai kādu no viņa vecākiem, viņa attīstībai, kā arī integrēšanai ģimenes un sociālajā vidē. Turpretim vienkāršas ekonomiskas intereses, lai cik svarīgas un leģitīmas tās būtu, tiesiska nenoteiktība par

pamatlietas pušu vai citu līdzīgu lietu pušu situāciju, liels to personu vai juridisko situāciju skaits, ko potenciāli ietekmētu nolēmums, kurš iesniedzējtiesai jāpieņem pēc prejudiciālo jautājumu uzdošanas Tiesai, vai arī liels to lietu skaits, kuras var skart Tiesas nolēmums, paši par sevi nav uzskatāmi par apstākļiem, kas varētu pamatot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu.

Pieteikums par paātrinātās tiesvedības vai steidzamības tiesvedības piemērošanu

44. Lai Tiesa vai Vispārējā tiesa varētu ātri izlemt, vai ir piemērojama paātrinātā tiesvedība vai steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, pieteikumā precīzi jāizklāsta steidzamību pamatojošie tiesiskie un faktiskie apstākļi, tostarp iespējamie riski, ja lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu tiktu piemērota parastā tiesvedība. Iesniedzējtiesai cik vien iespējams koncentrēti jānorāda arī savs viedoklis par atbildi, kas būtu sniedzama uz uzdotajiem jautājumiem. Proti, šāda norāde pamatlietas pusēm un citām ieinteresētajām personām, kuras piedalās tiesvedībā, atvieglo nostājas formulēšanu un tādēļ veicina tiesvedības paātrināšanu.

45. Pieteikums par paātrinātās tiesvedības vai steidzamības tiesvedības piemērošanu jebkurā gadījumā jāiesniedz nepārprotamā veidā, kas Tiesas kancelejai uzreiz ļauj konstatēt, ka lieta prasa specifisku apstrādi. Šajā nolūkā iesniedzējtiesa ir aicināta precizēt, kura no divām procedūrām nepieciešama konkrētajā gadījumā, un pievienot savam pieteikumam norādi uz attiecīgo reglamenta pantu (Tiesas Reglamenta 105. pants vai Vispārējās tiesas Reglamenta 237. pants par paātrināto tiesvedību vai Tiesas Reglamenta 107. pants par steidzamības tiesvedību). Šī norāde jāiekļauj skaidri identificējamā lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu daļā vai atsevišķā iesniedzējtiesas vēstulē.

46. Runājot par lēmumu par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, steidzamības gadījumā ir it īpaši svarīgi, lai tas būtu formulēts kodolīgi, jo tas paātrina tiesvedību.

Tiesas vai Vispārējās tiesas, iesniedzējtiesas un pamatlietas pušu saziņa

47. Tiesa, kas iesniedz pieteikumu par paātrinātās tiesvedības vai steidzamības tiesvedības piemērošanu, ir aicināta atsūtīt šo pieteikumu, kā arī lēmumu par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, kam pievienots šī lēmuma teksts rediģējamā formātā, ar lietojumprogrammas *e-Curia* palīdzību vai pa e-pastu (DDP-GreffeCour@curia.europa.eu).

48. Lai atvieglotu vēlāku Tiesas vai Vispārējās tiesas saziņu gan ar iesniedzējtiesu, gan pamatlietas pusēm, iesniedzējtiesa ir aicināta arī norādīt savu e-pasta adresi, kuru Tiesa vai Vispārējā tiesa varētu izmantot, kā arī pamatlietas pušu pārstāvju e-pasta adreses.

PIELIKUMS

Būtiskie lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu elementi

Šajā pielikumā kopsavilkuma veidā atgādināti galvenie elementi, kuriem būtu jābūt iekļautiem lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu. Pēc šo elementu norādīšanas ir veiktas atsauces uz šo ieteikumu punktiem, kuros minētie elementi ir iztirzāti plašāk.

Neatkarīgi no nosūtīšanas veida – elektroniski vai pa pastu – ikvienā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu jānorāda:

1) tiesas, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, un attiecīgā gadījumā kompetentās palātas vai iztiesāšanas sastāva identitāte (šajā ziņā skat. 3.–7. punktu);

2) pamatlietas pušu un attiecīgā gadījumā personu, kuras tās pārstāv tiesvedībā iesniedzējtiesā, precīza identitāte (saistībā ar pamatlietas pusēm skat. tomēr šo ieteikumu 21. un 22. punktu, kas attiecas uz personas datu aizsardzību);

3) pamatlietas priekšmets un fakti, kuriem ir nozīme lietā (skat. 15. punktu);

4) atbilstošās valsts tiesību un Savienības tiesību normas (skat. 15. un 16. punktu);

5) iemesli, kuru dēļ iesniedzējtiesai ir šaubas par Savienības tiesību interpretāciju vai spēkā esamību (skat. 8.–11. un 15.–18. punktu);

6) prejudiciālie jautājumi (skat. 19. punktu) un – attiecīgā gadījumā –

7) eventuāla nepieciešamība nodrošināt specifisku lūguma apstrādi, piemēram, saistībā ar to, ka Tiesai vai Vispārējai tiesai lūgums būtu jāizskata īpaši ātri (skat. 40. un nākamos punktus).

Formas prasību ziņā – lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu jābūt drukātā formā, datētiem un parakstītiem un tie jāiesniedz Tiesas kancelejā, vēlams, elektroniski, pievienojot visus lietderīgos dokumentus, kuriem ir nozīme saistībā ar lietas apstrādi (šajā ziņā skat. šo ieteikumu 20.–24. punktu un saistībā ar lūgumiem, kuri prasa īpašu ātrumu, – 44.–48. punktu).

Tiesas un Vispārējās tiesas ieteiktie pārsūtīšanas veidi

Lai nodrošinātu optimālu saziņu ar tiesām, kas uzdod prejudiciālus jautājumus, Tiesa un Vispārējā tiesa iesaka izmantot šādus pārsūtīšanas veidus:

1) lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu (vai citu ar šo lūgumu saistīto dokumentu, kuriem ir nozīme) iesniegšana:

   — parakstītais lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu (vai citu ar šo lūgumu saistīto dokumentu) oriģināls: nosūtīšana, izmantojot lietojumprogrammu e-Curia. Kārtība, kādā īstenojama piekļuve šai bezmaksas un drošai lietojumprogrammai, kā arī tās lietošanas noteikumi ir pieejami šajā adresē: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_78957/lv/;

   — lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu (vai citu ar šo lūgumu saistīto dokumentu) versija rediģējamā formātā: editable-versions@curia.europa.eu;

2) iesniedzējtiesas galīgā nolēmuma (vajadzības gadījumā anonimizēts, it īpaši, lai darītu to pieejamu tiešsaistē), kas pieņemts pēc Tiesas vai Vispārējās tiesas nolēmuma attiecībā uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, nosūtīšana: Follow-up-DDP@curia.europa.eu.